

TANKAR OM TRÄ & METALLSLÖJD.

Eleverna har ett betyg i slöjd, betygen sätts alltså i samråd med textilslöjdlärare Ulrika Holmlund. Grunden för arbetets uppläggning och för bedömningen är givetvis skolverkets kriterier, se: <http://www.skolverket.se/loroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/slojd>

Alla människor arbetar ändå i någon mån på sitt eget vis och så här tänker jag rörande uppgifternas utformning och betyssättning: -I alla årskurser vill jag ha en större uppgift som alla eleverna i klassen gör. Det ger uppgiften en "rörelseenergi" som hjälper eleverna att slutföra arbetet, vilket jag tycker är väldigt viktigt i sig. Man slipper hamna i läget "jag vill inte göra någon lastbil längre" och så åker en halvfärdig grej i högen för spillvirke. När huvuduppgiften är klar får eleverna själva välja vad de vill göra. givetvis i beaktande av återstående tid, kompetensnivå och materialåtgång.

Hur skall då en bra uppgift vara utformad?

-Den skall vara en utmaning men inte för svår, och det skall gå att genomföra uppgiften utan allt för avancerade verktyg. Undantaget är att klyva plankor på längden, det brukar jag hjälpa till med i bandsågen.

-Uppgiften skall ge materialkänsla och förbereda för kommande svårare uppgifter. Har man en gång i ettan gett en smörkniv en fin finnish så kommer man förhoppningsvis ihåg processen resten av livet. En relief ger kännedom om hur trä bär sig åt vid bearbetning med stämjärn och leder vidare mot en svårare uppgift som kasperdocka. En fågelholk i fyran, med lite överkurs i infästningarna, leder vidare mot en vägghylla i sexan, osv. Eleverna skall avspänt kunna bekanta sig med teknikerna innan någon betygspress sätter in.

-En bra uppgift har ofta en grundkonstruktion som går igen, men den ger alltid stort utrymme för variationer eller egen design. Inför alla uppgifter får eleverna se ett rikt urval exempel på det som uppgiften gäller. De kan sen välja att lägga sig nära någon av förlagorna, de kan göra en mix av flera förlagor, eller de kan göra en helt egen design. Oftast skall de göra en mall, förlagorna är små så det går inte att kalkera, det är ju också roligare om man har ritat själv. Kör det ihop sig helt så hjälper jag till.

Vad gäller design så kommer jag ibland med förslag, men är tydlig med att det är eleven som avgör hur det skall se ut. Vad gäller det tekniska så kan jag vara mer besämd, de går ju i skolan och bör lära sig tekniker som fungerar.

Jag vill att även de yngre eleverna verkligen bearbetar virket. Att ara allmänt "kreativ" och spika ihop träbitar från spillvirkehögen kan vara ok. när huvuduppgiften är klar.

Skolverket skriver:

Eleven kan på ett välutvecklat och väl genomarbetat sätt formge och framställa slöjdföremål i olika material utifrån instruktioner och egna initiativ.

-Ett besök på möbelmässan ger vid handen att formgivning inte är lätt. Jag förväntar mig inte att eleverna skall leverera egen formgivning av *alla* sina föremål. Många traditionella slöjdföremål har genom tiden fått former och funktioner som är svåra att överträffa. Att en elev i en slutuppgift lägger sig nära ett sådant föremål ser jag inte som något negativt.

Skolverket skriver:

Eleven kan ge välutvecklade omdömen om arbetsprocessen med god användning av slöjdspecifika begrepp och visar då på enkla samband mellan form, funktion och kvalitet. Dessutom tolkar eleven slöjdföremåls uttryck och för då välutvecklade resonemang med kopplingar till egna erfarenheter samt trender och traditioner i olika kulturer.

-Viktigt. Samtidigt glömmer vi inte att slöjd är ett praktiskt ämne.

Skolverket skriver:

I slöjdarbetet kan eleven använda handverktyg, redskap och maskiner på ett säkert och ändamålsenligt sätt med precision.

-Precision i arbetet och bra ytfinish krävs för höga betyg. Av hälsoskäl är utbudet av färgsorter begränsat. Plastfärg kan vara rätt till en kasperdocka i femman, men tveksamt till en välarbetad hylla. Det är även svårt att bedöma precisionen i ett målat föremål där eventuella missar kan ha spacklats över. Har man lyckats är det klokt att olja, vi har ju tillgång till utmärkt kvistfritt virke.

Även virkets dimensioner är viktiga, blir föremålet tillräckligt starkt? Eller blir det kanske för kraftigt och ser klumpigt ut? Är infästningarna snygga och tillräckligt starka?

Sammanfattningsvis, vad gäller själva snickrandet, så tittar jag vid betygssättningen på:

Design, funktion, virkesval, precision i bearbetningen av virket, infästningarnas svårighetsgrad och precision, självständighet i arbetet och arbetstempo samt val av och utförande av ytbehandling.

Det gäller alltså att lyckas på flera olika sätt för att betyget skall bli bra.

Skolverket skriver:

Dessutom kan eleven systematiskt pröva och ompröva hur material och hantverkstekniker kan kombineras med hänsyn till föremålets form och funktion. Under arbetsprocessen formulerar och väljer eleven handlingsalternativ som leder framåt.

-Förväntningarna på självständighet i arbetet ökar successivt. Men inte heller i åttan och nian skall elever med sikte på de högsta betygen vara rädda för att fråga. Det viktiga är att de tillgodogör sig undervisningen och självständigt tillämpar de nya kunskaperna, men vill man ha ett A kan man ju inte fråga om precis allting.

Olle Berg

Treorna har under terminen jobbat med uppgiften "djur i trä". Eleverna har utgått från foten i profil av diverse vilda och tama djur. Syftet med uppgiften har varit att övatolkning av ett djur, skapande av skiss och mall, utsågning av kropp och ben och i vissa fall kroppsdelar i läder och andra material. Sedan rasping, filning och slipning med grovt, medelgrovt och fint sandpapper och därefter limning och spikning av ben, spackling och målning.

